

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 10/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om extra pension för idrottsutövare och om ändring av 9 § i lagen om garantipension

Till social- och hälsovårdsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 19 september 2014 regeringens proposition med förslag till lagar om extra pension för idrottsutövare och om ändring av 9 § i lagen om garantipension (RP 137/2014 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att kulturutskottet ska lämna utlåtande om ärendet till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Rauno Anttila, undervisnings- och kulturministeriet
- ordförande Leena Harkimo, Statens idrottsråd
- generalsekreterare Tiina Kivisaari, Finlands Paralympiska Kommitte
- sakkunnig, licentiat i gymniska vetenskaper Rainer Anttila, Valo Finlands Idrott rf och Finlands Olympiska Kommitté
- verksamhetsledare Kristiina Danskanen, Suomen Valmentajat ry
- styrelseledamot Juha Mieto, Suomen Olympiavoittajat ry.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Kulturutskottet anser att förslaget i propositionen om extra pension för idrottsutövare är mycket bra och värt att stödja. Utskottet konstaterar att samtal om pension för idrottsutövare har förts i nästan 20 år. Den aktuella pensionen gäller 60 år fyllda personer, huvudsakligen OS-vinnare och enligt prövning andra framgångsrika idrottsutövare som får mycket låg pension och utkomst till följd av att de har haft en lång idrottskarriär

och därför blygsamma förvärvsinkomster. Systemet med pension för idrottsutövare bidrar till idrottens anseende som en viktig kulturform och för mottagaren är pensionen ett erkännande av en betydande idrottskarriär.

Kulturutskottet vill betona att de ekonomiska kostnader som förslaget medför för staten är marginella i förhållande till förslagets mänskliga dimensioner. Många äldre finländska OS-vinnare har vunnit idrottsframgångar för vårt land under en tid då det inte fanns några system för pensionsskydd eller betydande ekonomiska belöningar. Därför är det enligt utskottets bedöm-

ning motiverat att staten bidrar till deras försörjning på gamla dagar.

Att bevilja pension

Enligt utredning till utskottet finns det för närvarande sammanlagt 51 OS-vinnare i landet. Av dem har 21 fyllt 60. Utskottet välkomnar att pension av särskilda skäl kan beviljas också för en betydelsefull internationell idrottskarriär. Utskottet vill påminna om att alla idrottsgrenar inte är OS-grenar.

Förslaget är enligt ett sakkunnigyttrande särskilt viktigt för idrottsgrenar där utövarna aldrig trots idrottsliga framgångar tjänar pengar under sin idrottskarriär. Det finns också stora skillnader mellan olika idrottsgrenar t.ex. i fråga om vilka idrottsrelaterade kostnader utövarna själva måste stå för och hur den sociala tryggheten kan byggas upp. Kulturutskottet vill påminna om en riktlinje i regeringsprogrammet för statsminister Katainens regering, där åtgärder för att utveckla den sociala tryggheten för idrottsutövare betonades.

Kulturutskottet vill särskilt betona skrivningen i motiven i propositionen om att lagen också ska tillämpas på handikappidrott. Utskottet föreslår att social- och hälsovårdsutskottet i sitt utlåtande ska betona att handikappidrotten och enskilda utövaras karriärer åtnjuter högt anseende och att en guldmedalj i de paralympiska spelen ska ha betydelse också vid beviljandet av pension för idrottsutövare.

Enligt utredning till utskottet innehåller det föreslagna pensionssystemet ett flertal behovsprövade faktorer. Den viktigaste av dem är bedömningen av idrottskarriärens betydelse när den sökande inte är OS-vinnare. Värdesättningen av systemet med pension för idrottsutövare kommer i fortsättningen att bero på hur rättvisa och allmänt godtagbara principbeslut som fattas om beviljandet. Det måste alltså satsas betydligt mer på fortsatt beredning av ärendet.

Finansieringen av pensionen

Budgetpropositionen för 2015 upptar under moment 29.90.50 (Tippnings- och penninglotteri-

vinstmedel för främjande av idrott och fysisk fostran) bl.a. ett anslag på 300 000 euro för Pro Idrott-utmärkelser och för pensioner för OS-vinnare. Av detta anslag beräknas pensionernas andel uppgå till 220 000 euro.

Kulturutskottet anser det angeläget att pensionen för idrottsutövare finansieras genom statsbudgeten på samma sätt som konstnärspensioner och de familjepensioner som anknyter till dem samt journalistpensioner, vilka pensionerna för idrottsutövare med fördel kan jämföras med. Pensionen för idrottsutövare väntas landa på samma nivå som konstnärspensionen, dvs. maximalt ca 1 300 euro. Finansiering genom statsbudgeten skulle säkerställa att det blir kontinuitet i systemet. Med denna finansiering skulle systemet med pension för idrottsutövare inte heller minska beloppet på tippnings- och penninglotterivinstmedel som utdelas för annan idrott och för att upprätthålla och utveckla kulturen i mer allmän bemärkelse.

Idrottsutövare med dubbla karriärer

Det har vid utfrågningen av sakkunniga betonats att den aktiva idrottskarriären i allmänhet räcker endast en begränsad tid, och frånvaro från förvärvsarbete under idrottskarriären samt oregelbundna inkomster ger i regel idrottsutövarna en svag social trygghet och låg intjänad pension i jämförelse med andra arbetstagare. Åtgärder som gäller idrottsutövaras dubbla karriärer har enligt yttrandet getts en central position i idrottspolitiken, inte bara i Finland utan också internationellt.

För närvarande tryggas idrottsutövaras ålderdom genom en försäkring ur vilken ålderspension kan betalas ut som förmån när idrottsutövaren har fyllt 65. Försäkringen är obligatorisk för lagidrottsutövare under 43 år som för idrott i Finland får minst 10 690 euro per år i skattepliktig inkomst (2013). Det finns en motsvarande frivillig försäkring för idrottsutövare i individuella grenar.

Kulturutskottet anser det viktigt att idrottsutövarnas medvetenhet om betydelsen av pensionsskydd efter karriären stärks i alla samman-

hang. Kulturutskottet finner det också angeläget att främja alla åtgärder som stärker idrottsutövarnas möjligheter att studera under idrottskarriären. Olika utbildningskanaler, bl.a. examen vid idrottsakademi eller på andra stadiet (inklusive idrottsgymnasier) öppnar möjligheter för fortsatta studier och möjliggör en bättre utkomst i pensionsåldern.

Ställningstagande

Kulturutskottet föreslår

att social- och hälsovårdsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 8 oktober 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Inkeri Kerola /cent
medl. Ritva Elomaa /saf
Jukka Gustafsson /sd
Leena Harkimo /saml
Pauli Kiuru /saml
Kimmo Kivelä /saf
Sanna Lauslahti /saml

Silvia Modig /vänst
Mika Niikko /saf
Ville Niinistö /gröna
Mikaela Nylander /sv
Tuula Peltonen /sd
Simo Rundgren /cent
Pauliina Viitamies /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.